

ZÁTĚŽOVÉ TESTY BANKOVNÍHO SEKTORU ČR LISTOPAD

Samostatný odbor finanční stability

2017

SHRNUTÍ

Výsledky zátěžových testů bankovního sektoru v ČR, které byly provedeny na datech ke konci třetího čtvrtletí 2017, potvrzují dostatečnou odolnost bankovního sektoru vůči případným nepříznivým šokům. Kapitálová vybavenost celého odvětví by zůstala výrazně nad 8% regulačním minimem i v zátěžovém scénáři, který předpokládá silný pokles ekonomické aktivity v ČR i zahraničí. Hlavním zdrojem odolnosti sektoru je jeho vysoký celkový kapitálový poměr, který ke konci září 2017 dosahoval 18,4 %, a stávající ziskovost.

1. ÚVOD

Česká národní banka pravidelně hodnotí prostřednictvím zátěžových testů dopady výrazně nepříznivých scénářů budoucího vývoje ekonomiky na domácí bankovní sektor. Tento dokument prezentuje výsledky listopadových zátěžových testů, které byly provedeny na datech k 30. 9. 2017 a zaměřují se na horizont následujících tří let. Při hodnocení odolnosti byl testován dopad budoucího ekonomického vývoje reprezentovaného jedním základním a jedním zátěžovým scénářem na vybrané proměnné charakterizující zdraví bankovního sektoru.

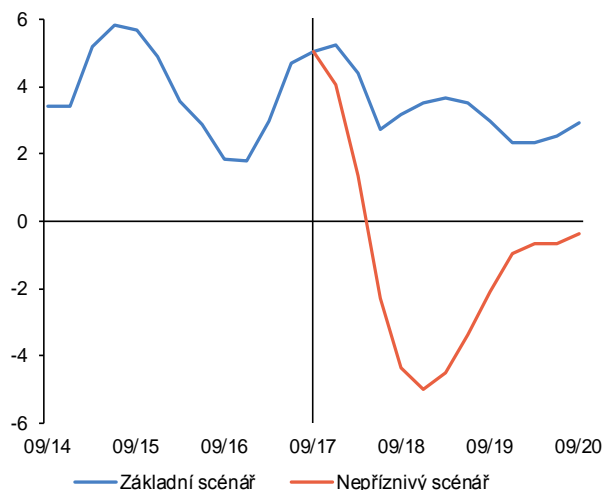
2. MAKROEKONOMICKÉ SCÉNÁŘE

Základní scénář je založen na listopadové makroekonomické prognóze ČNB zveřejněné ve Zprávě o inflaci IV/2017 a v letošním roce předpokládá růst ekonomické aktivity o 4,5 %. V příštích dvou letech setrvá růst HDP na tempech okolo 3 %. S nárůstem investic a pokračujícím růstem ekonomiky se zvyšují mzdy a obecná nezaměstnanost klesá ze současných nízkých úrovní na horizontu scénáře již jen nepatrně. Celková inflace se pohybuje mírně nad 2% inflačním cílem. S prognózou je konzistentní nárůst tržních úrokových sazeb.

Nepříznivý scénář předpokládá výrazný pokles ekonomické aktivity v Evropě. Z důvodu poklesu zahraniční poptávky se česká exportně orientovaná ekonomika dostává do recese, což způsobí pesimistická očekávání ohledně dalšího ekonomického vývoje, omezení spotřeby domácností a odkládání investic u podniků. Kombinace útlumu zahraniční a posléze i domácí poptávky zapříčiní výrazný a déle trvající propad ekonomické aktivity v ČR a způsobí recesi ve tvaru „V“. Recese trvající celkem 10 čtvrtletí způsobí propad meziročního růstu reálného HDP z aktuálních 5 % až na -5 %. Současně se naplní scénář dluhové deflace, kdy z důvodu poklesu ekonomické aktivity, nárůstu nezaměstnanosti a poklesu mezd dochází vlivem cenové deflace k reálnému nárůstu dluhu soukromého sektoru. Domácnosti i nefinanční podniky v této nepříznivé ekonomické situaci postupně vyčerpají finanční zdroje, což v kombinaci s růstem reálného zadlužení zapříčiní výrazné zhoršení schopnosti splácet závazky. Potíže v reálné ekonomice dopadají i na finanční sektor, který zaznamená značné úvěrové ztráty doprovázené citelným poklesem zisků. Měnová politika zůstává uvolněná, tříměsíční sazba PRIBOR setrvává na velmi nízké úrovni na celém horizontu testů a měnový kurz razantně oslabuje. Dlouhodobé výnosy dluhopisů však skokově vzrostou z titulu nárůstu globální averze k riziku a přehodnocení kvality některých aktiv. Banky současně zpřísní pohled na úvěrové riziko a zvýší rizikové přírážky k úrokovým sazbám na nové úvěry, které i vlivem nárůstu dlouhodobých úrokových sazeb přejdou na výrazně vyšší úroveň. Růst dluhové služby spolu s dalšími dopady recese zvýší míru defaultu úvěrů domácnostem i nefinančním podnikům.

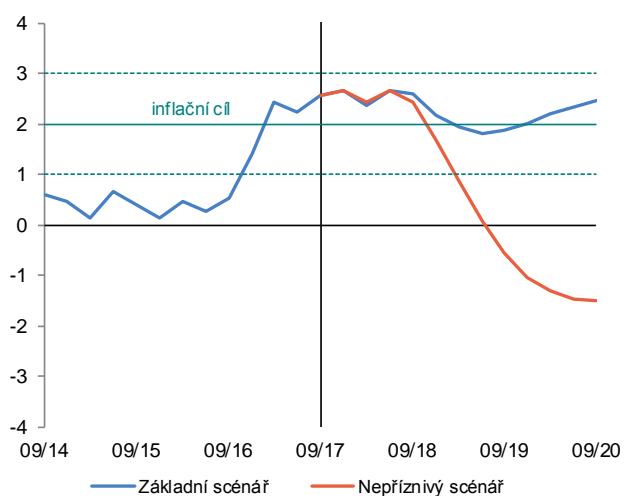
Vývoj hlavních makroekonomických ukazatelů *Základního scénáře* i *Nepříznivého scénáře* zachycují Grafy 1 až 4.

Graf 1
Alternativní scénáře: vývoj růstu reálného HDP
(meziročně v %)

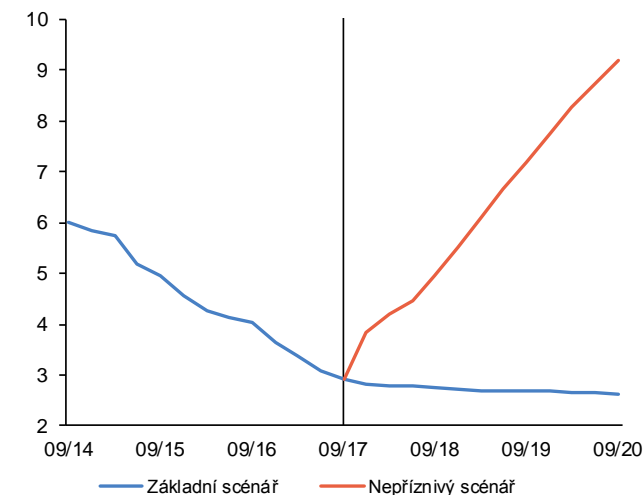
Pramen: ČNB

Graf 3
Alternativní scénáře: vývoj celkové inflace
(meziročně v %)

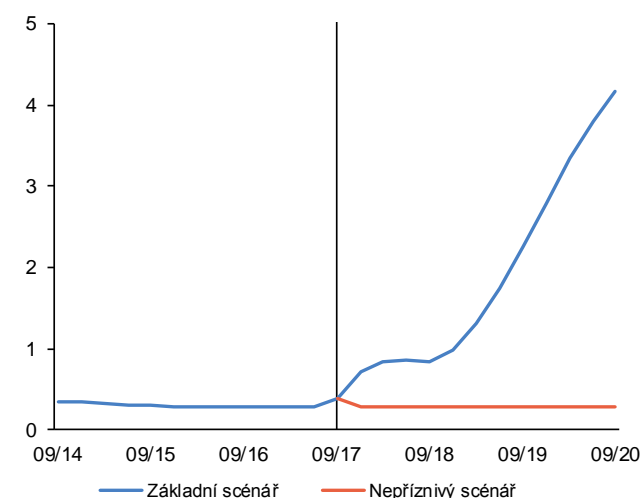
Pramen: ČNB

Graf 2
Alternativní scénáře: vývoj míry nezaměstnanosti
(v %)

Pramen: ČNB

Graf 4
Alternativní scénáře: vývoj 3M PRIBOR
(v %)

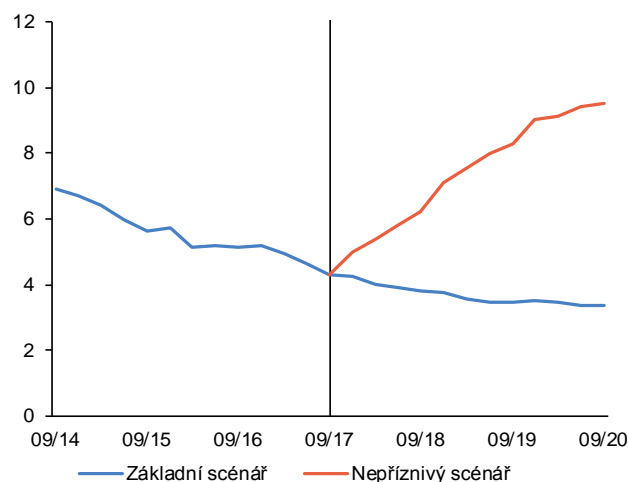
Pramen: ČNB

3. DOPAD MAKROEKONOMICKÝCH SCÉNÁŘŮ NA BANKOVNÍ SEKTOR

Nejvýznamnějším rizikem v českém bankovním sektoru je úvěrové riziko, které lze kvantifikovat vývojem podílu úvěrů se selháním (NPL, Non-Performing Loans) na celkových úvěrech. Tento podíl v rámci *Základního scénáře* v letech 2018–2020 mírně roste pro sektor domácností, což je dáno především očekávaným růstem míry defaultu u spotřebitelských úvěrů, zatímco dále pokračuje pozvolný pokles u sektoru nefinančních podniků (Grafy 5, 6).

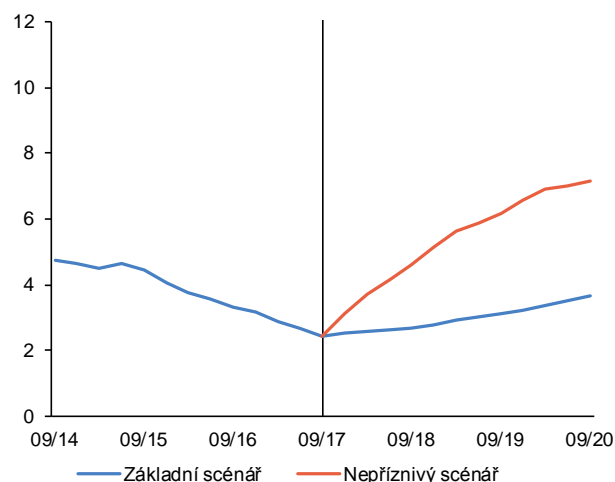
V rámci *Nepříznivého scénáře* by úvěry se selháním podstatně vzrostly jak v sektoru domácností tak nefinančních podniků, a to nejen z pohledu podílu NPL, ale i v absolutní výši, k níž by banky musely vytvořit odpovídající opravné položky s dalším negativním dopadem do jejich ziskovosti.

Graf 5
Vývoj podílu úvěrů se selháním: nefinanční podniky
(v %)

Pramen: ČNB

Graf 6
Vývoj podílu úvěrů se selháním: domácnosti
(v %)

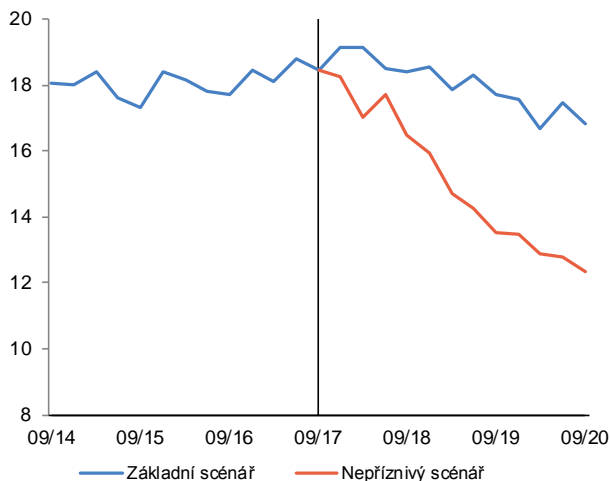

Pramen: ČNB

Důležitý předpoklad zátěžových testů se týká vývoje provozního zisku bank, protože ten slouží jako první „polštář“ krytí případných ztrát bankovního sektoru. *Základní scénář* předpokládá pouze nepatrný růst provozního zisku. V rámci *Nepříznivého scénáře* dochází k výraznému propadu provozních zisků, které by na horizontu testů byly oproti roku 2016 nižší o zhruba 51 %.

Ačkoliv je bankovní sektor oslaben nižší ziskovostí a v *Nepříznivém scénáři* zasažen vysokými úvěrovými ztrátami, zůstává jako celek stabilní v obou scénářích a jeho agregovaný celkový kapitálový poměr se vždy pohybuje nad regulačním minimem 8 % s dostatečnou rezervou (Graf 7). Tohoto výsledku je dosaženo i navzdory konzervativnímu nastavení řady předpokladů zátěžových testů. Základem stability bankovního sektoru je jeho celkový kapitálový poměr, který ke konci 3. čtvrtletí roku 2017 činil 18,4 %, a stávající robustní ziskovost.

Graf 7
Vývoj celkového kapitálového poměru
 (v %)

Pramen: ČNB, výpočty ČNB

I přes vysokou odolnost sektoru jako celku by se v *Základním scénáři* dostala jedna banka do situace nedostatečného kapitálového poměru, což do budoucna znamená úpravu jejího obchodního modelu¹ či potřebu doplnění kapitálu o zhruba 0,1 mld. Kč.

V případě *Nepříznivého scénáře* se sektor jako celek dostává do ztráty z hospodaření, která významně snižuje hodnotu jeho regulatorního kapitálu, a agregovaný celkový kapitálový poměr klesá pod 13 %. Do situace nesplnění požadavku na minimální výši celkového kapitálového poměru (8 %) by se v tomto scénáři dostalo celkem devět bank (reprezentující zhruba 11,9 % aktiv sektoru). Za účelem jeho naplnění u všech bank se sídlem v ČR (tj. bez poboček zahraničních bank) by muselo ke konci testovaného období dojít k navýšení kapitálu o zhruba 10,3 mld. Kč (tj. cca 0,2 % HDP). Z hlediska velikosti sektoru se nejedná o hodnotu, která by mohla výrazně ohrozit jeho stabilitu.

¹ Banka se do situace nedostatečného kapitálového poměru může dostat i z toho důvodu, že metodika zátěžových testů hodnotí její obchodní model z dlouhodobějšího hlediska jako neudržitelný, i když tomu tak být nemusí. Důvodem je, že tato metodika vychází z modelu univerzální banky a u specializovaných bankovních institucí nemusí být zcela přesná. ČNB proto u jednotlivých institucí hodnotí výsledky testu s ohledem na jejich specifické charakteristiky.